

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Kontroll- og konstitusjonskomiteen
0026 OSLO

Deres ref
2020/1842

Vår ref
19/1681-

Dato
15. juni 2020

Vedrørende representantforslag 111S (2019-2020) om å opprette en stortingsoppnevnt granskningskommisjon for å granske Equinors utenlandsinvesteringer og eierstyringen av Equinor

Jeg viser til brev fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité 26. mai 2020 vedlagt representantforslag 111S (2019-2020) fra Une Bastholm om å opprette en stortingsoppnevnt kommisjon for å granske Equinors utenlandsinvesteringer og eierstyringen av Equinor. Komiteen ber om min uttalelse til forslaget og svar på de spørsmål som reises i dokumentet.

I representantforslagets bakgrunn og nummererte forslag pekes det særlig på forhold knyttet til Equinors virksomhet i USA. Videre at granskningen i den forbindelse skal omfatte eierdialogen mellom staten ved Olje- og energidepartementet og Equinor, fra selskapet ble opprettet i 1972 og fram til i dag.

Jeg ga 10. juni en muntlig redegjørelse for Stortinget om Equinor ASAs virksomhet i USA og statens eieroppfølging. Redegjørelsen ga informasjon som i stor grad er relevant for spørsmålene som er reist i representantforslaget. Min uttalelse til representantforslaget er derfor i hovedsak basert på denne redegjørelsen.

I den muntlige redegjørelsen orienterte jeg blant annet om at Equinors styreleder har meddelt meg at styret har besluttet en gjennomgang av virksomheten i USA. Gjennomgangen skal gjøres av et utvalg ledet av en statsautorisert revisor fra selskapet PwC, med utvalgsmedlemmer fra PwC og Equinor. Utvalgets eksterne medlemmer vil utgjøre et flertall. Utvalget vil gå gjennom alle de såkalte røde revisjonsrapportene knyttet til USA og den øvrige internasjonale virksomheten tilbake til 2012, for å sikre at de er tilfredsstillende fulgt opp. Relevante transaksjoner vil bli gjennomgått, herunder hvilken

læring selskapet har gjort og hvordan dette er implementert i virksomheten. Gjennomgangen vil også se på styrets oppfølging av den internasjonale virksomheten. Rapporten planlegges ferdigstilt innen oktober og vil bli offentlig. Jeg imøteser denne rapporten, og at det blir en bred og full gjennomgang av alt av relevans, inkludert bakenforliggende årsaker, slik styreleder selv beskriver det.

Jeg har merket meg at ved alternativ votering mellom presidentens forslag og forslag fra SV om å sende redegjørelsen til kontroll- og konstitusjonskomiteen, ble presidentens forslag om å sende redegjørelsen til energi- og miljøkomiteen, som vil forelegge sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til uttalelse før innstilling avgis, bifalt med 82 mot 7 stemmer.

Ved siden av Stortingets videre behandling av den muntlige redegjørelsen om Equinors virksomhet i USA og statens eieroppfølging, vil jeg orientere om at Olje- og energidepartementet 9. juni mottok brev fra Riksrevisjonen hvor det varsles at Riksrevisjonen vil gjennomføre en revisjon av departementets oppfølging av Equinors utenlandsinvesteringer. Departementet har fått opplyst at Riksrevisjonen planlegger å legge fram en rapport som en del av dokument 3:2 høsten 2020.

Equinors internasjonale virksomhet, særlig i USA, og statens eieroppfølging er dermed gjenstand for vurdering og gjennomgang i flere egne prosesser. Min redegjørelse for Stortinget er sendt til komitebehandling, Riksrevisjonen har varslet egen revisjon, og Equinors styre har besluttet en eksternt ledet gjennomgang. Så vidt jeg kan se er det dermed allerede iverksatt flere ulike prosesser som vil belyse store deler av de spørsmålene som er reist i representantforslaget. Jeg kan på den bakgrunn vanskelig se at det er formålstjenlig å opprette en stortingsoppnevnt granskingskommisjon nå.

Representantforslagets forslag 1 til og med 2b dreier seg om oppnevning av granskingskommisjon og forslag til mandat til en slik kommisjon. Generelt vil jeg gjøre oppmerksom på at det vil kunne foreligge begrensninger, blant annet av juridisk art, for den adgang en granskingskommisjon oppnevnt av Stortinget har til å kreve informasjon om et børsnotert selskaps virksomhet. Tilsvarende begrensninger kan også gjøre seg gjeldende for plikten til å møte for kommisjonen. Jeg vil også tilføye at statens eierstyring av det heleide selskapet tilbake til stiftelsen i 1972 ikke synes relevant for beslutninger tatt fra 2000-tallet og fram til i dag.

Nedenfor omtaler jeg representantforslagets forslag 2c til 2f:

2c i. Har de relevante statsråder vært kjent med situasjonen knyttet til Equinors investeringer i USA, og hvilke konsekvenser har det hatt for styringsdialogen som har pågått mellom staten og Equinor rundt disse forholdene?

Olje- og energidepartementet har gjennom regnskaper og informasjon fra Equinor, vært informert om at selskapet etter 2014 har hatt store tap og svak lønnsomhet i USA. At

lønnsomheten i virksomheten på land i USA i større grad påvirkes av oljeprisen enn på norsk sokkel, har vært kjent, både for OED og markedet for øvrig. Selskapet har også informert om at landvirksomheten har hatt svakere lønnsomhet enn virksomheten til havs i Mexicogulften. OED har vært orientert om nedskrivningene på land på om lag 9 mrd. amerikanske dollar og har vært kjent med nedskrivninger i Mexicogulften, særlig etter oljeprisfallet i 2014. De eksakte tallene for offshore-aktiviteten i USA har ikke vært kjent, det samme gjelder for finanskostnader og tapskontrakter.

Etter 2014 har OED i eieroppfølgingen av Equinor vært særlig opptatt av utviklingen og nedskrivninger i selskapets virksomhet på land i USA. Både i kvartalsmøter mellom Equinor og departementet etter selskapets resultatfremleggelse, og i eiermøter mellom statsråden og styreleder har selskapets internasjonale virksomhet vært tema. Det inkluderer nedskrivninger og lønnsomhet for landvirksomheten i USA. Departementet har over tid tatt opp med selskapet hvilke tiltak som har vært iverksatt for å bedre lønnsomheten i denne virksomheten. Selskapet har informert om at de har arbeidet hardt med å redusere kostnadene og forbedre teknologien. Videre så har selskapet solgt sin eiendel i området Eagle Ford i Texas.

2c ii. Spørsmål - Har staten, ledelsen eller styret i Equinor vært kjent med interne revisorrapporter i Equinor som forteller om kaos, dårlig kontroll og høy pengebruk; kostbare sosiale arrangementer, skyhøye lønninger, kvitteringer på avveier, dobbeltbetalte regninger og glemte bankkontoer med milliardbeløp?

Det er selskapets ansvar å vurdere hva det skal informere aksjonærene, staten og andre, om når det gjelder internkontroll og forretningskultur. I Equinors interne revisjonsdokumenter pekes det på utfordringer knyttet til kostnadsnivå, internkontroll og forretningskultur i selskapets virksomhet i USA. Disse utfordringene har ikke vært kjent for OED.

Det er styret og ledelsen sitt ansvar at selskapet drives med god forretningskultur og internkontroll. Departementet har ikke, og skulle heller ikke ha hatt, tilgang til selskapets interne revisjonsrapporter. OED får som majoritetseier samme informasjon som øvrige aksjeeiere. Jeg mener disse utfordringene var av et slikt omfang at selskapet burde ha vist større åpenhet i dialogen med OED om virksomheten i USA.

Hvilken informasjon styret og den daglige ledelsen har hatt om disse forholdene, må selskapet selv redegjøre for. Jeg legger til grunn at dette på fornuftig vis blir del av gjennomgangen styret nå har vedtatt.

2c iii. Har staten som eier og Equinor:

1.) manglende kultur og uklare etiske retningslinjer (spesielt i USA)?

2.) manglende kontrollrutiner og oppfølging av røde rapporter?

3.) manglende åpenhet, både overfor politikere, offentlighet og eiere?

4.) manglende rutiner og prosess både med hensyn til internkontroll, internrapportering og internkultur/etikk?

Jeg viser til mitt svar på spørsmål 2 c ii.

2c iv. Hvorfor fulgte man ikke opp påpekningen fra Finanstilsynet i 2014 om at Equinor burde rapportere om USA-virksomheten for seg, og på den måten synliggjøre tapssituasjonen for sine eiere og offentligheten?

Finanstilsynet offentligjorde i 2014 at det hadde kontrollert enkelte deler av Statoils konsernsregnskap for 2012. Selskapet orienterte Olje- og energidepartementet om Finanstilsynets kontroll i et ordinært kvartalsmøte i 2014. Kontrollen hadde avdekket tre feil som selskapet rettet opp.

I tillegg anbefalte Finanstilsynet at Equinor presenterte virksomheten i Nord-Amerika som et eget rapporteringssegment på grunn av størrelsen på denne aktiviteten. Selskapet opplyste at de etter en vurdering av kravene i regnskapsstandarden som selskapet fulgte, valgte å beholde den internasjonale aktiviteten i ett rapporteringssegment i tråd med normen i bransjen. Departementet tok den gang selskapets informasjon til etterretning.

2d. Foreslå hvordan staten kan stille strengere krav til Equinor om å innrette forretningsdriften slik at man unngår tilsvarende tap og strategiske feilinvesteringer.

2e. Foreslå endringer i hvordan staten forvalter sitt eierskap i Equinor for å unngå tilsvarende tap og strategiske feilinvesteringer, herunder vurdere å skille ut og selge Equinors utenlandsportefølje.

Jeg omtaler 2d og 2e samlet. Det er to faste eiermøter i året mellom statsråden, styrets leder og konsernsjef. I lys av det som er kommet fram om Equinors aktiviteter i USA, fremskyndet jeg det halvårige eiermøtet med styreleder og konsernsjef til mandag 18. mai. Det gjorde jeg for å bli direkte informert om hva som har gått galt i USA, hva selskapet har gjort – og gjør – for å rette opp feil som er begått, og å diskutere veien videre.

I møtet uttrykte jeg forventninger om mer åpenhet om resultater, og mer informasjon om større utfordringer selskapet møter i sin virksomhet. Videre har jeg utfordret selskapet på deres vurdering i dag, av Finanstilsynets anbefaling fra 2014 om å rapportere USA-virksomheten som eget rapporteringssegment.

Selskapet har varslet at det fra neste kvartal vil rapportere oftere og mer åpent om USA-virksomheten. Det vil selskapet gjøre gjennom å rapportere om virksomheten i USA som et eget driftssegment. Jeg mener det er en riktig avgjørelse. Dette vil gi kvartalsvis rapportering tilsvarende som for et rapporteringssegment, på samme måte som rapporteringen fra for eksempel norsk sokkel. Selskapet har også sagt at de vil vurdere å gjøre USA til et eget rapporteringssegment, slik Finanstilsynet anbefalte i 2014.

Jeg ser også et behov for å trappe opp departementets oppfølging av utenlandsvirksomheten til Equinor, ikke bare USA. Jeg vil innføre et nytt fast møte mellom departementet og selskapet etter fremleggelse av selskapets årsrapport. Formålet med et slikt møte skal være forberedelse til statsrådets eiermøte med styreleder og konsernsjef der årsrapporten gjennomgås.

I tillegg er det naturlig at departementet på ny får en grundig ekstern gjennomgang av selskapets internasjonale virksomhet. Ved årsskiftet ba derfor departementet Arctic Securities på nytt om å utarbeide en rapport om Equinors internasjonale virksomhet. Bakgrunnen for dette er at selskapets virksomhet har gjennomgått endringer siden den forrige rapporten ble utarbeidet, blant annet når det gjelder kostnadsbildet og oljeprisforventninger.

Det var planlagt at dette arbeidet skulle iverksettes etter offentliggjøring av årsrapporten for 2019. Arbeidet er blitt noe utsatt på grunn av Covid-19-pandemien, samt behov for å oppdatere pris- og kostnadsprognoser gitt den siste tids utvikling, men rapporten er under utarbeidelse og vil bli offentlig tilgjengelig.

Jeg vil følge selskapets oppfølging av virksomheten i USA nøye. Som nevnt i min redegjørelse for Stortinget, mener jeg Equinor burde ha opplyst saken bedre og mer direkte i kommunikasjonen med departementet, så vel som med andre aksjeeiere.

Saken berører også tema som bedriftskultur, kapitaldisiplin, nøkternhet og åpenhet. Dette er tema som jeg vil komme inn på i den videre dialogen med selskapet om hva som er læringspunkter fra saken og tiltak fremover. Jeg har allerede gitt uttrykk for, både til styreleder og i offentligheten, at jeg deler selskapets egen vurdering av at den forretningskulturen som tidligere har vært i deler av USA-virksomheten, ikke har vært akseptabel.

Sammensetningen av selskapets samlede portefølje, herunder den internasjonale delen, er en kommersiell vurdering og beslutning som skal tas av selskapets styre og ledelse. Styret og selskapets ledelse har et stort ansvar overfor alle aksjeeiere, ansatte, og andre interessenter for å gjøre sitt aller ytterste for unngå at slike situasjoner som i USA oppstår i fremtiden. Dette har jeg også understreket overfor styreleder og konsernsjef. Mitt inntrykk er at Equinor tar denne saken på stort alvor.

f. Vurdere om det er mulige straffbare forhold etter disse avsløringene og etter granskningen.

Det er sentralt i norsk statsforfatning og konstitusjonell rett og praksis å opprettholde skillet mellom de lovgivende, utøvende og dømmende makter. Det er opp til påtalemyndighetene og domstolene å vurdere og håndtere eventuelle straffbare forhold.

Med hilsen

Tina Bru